

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 47g/2022

privind excepția de neconstituționalitate
a unor dispoziții din articolul 264 alin. (1) din Codul penal
(*imprevizibilitatea textului „regulilor de securitate a circulației”*)

CHIȘINĂU

12 iulie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 29 martie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 12 iulie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „regulilor de securitate a circulației” din articolul 264 alin. (1) din Codul penal, ridicată de dl avocat Veaceslav Dandăș, în interesele dlui Nicolaie Ivanoglu, parte în dosarul nr. 1a-202/2021, pendinte la Curtea de Apel Comrat.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată de la Curtea de Apel Comrat format din domnii Grigore Colev, Serghei Gubenco și Afanasi Curdov, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Curții de Apel Comrat se află cauza penală de învinuire a dlui Nicolaie Ivanoglu de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 264 alin. (1) din Codul penal [*încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport*].

4. În cadrul examinării cauzei penale, dl avocat Veaceslav Dandăș a ridicat, în interesele dlui Nicolaie Ivanoglu, excepția de neconstituționalitate a textului „regulilor de securitate a circulației” din articolul 264 alin. (1) din Codul penal.

5. Printr-o încheiere din 17 martie 2022, Curtea de Apel Comrat a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 264

Încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport

„(1) Încălcarea **regulilor de securitate a circulației** sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății,

se pedepsește cu amendă în mărime de până la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani cu (sau fără) privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de până la 2 ani.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției de neconstituționalitate a afirmat că textul „regulilor de securitate a circulației” din articolul 264 alin. (1) din Codul penal nu întrunește condițiile de calitate a legii, pentru că legislatorul nu a stabilit ce înseamnă „reguli de securitate a circulației”. Semnificația acestui text de lege este stabilită în practică printr-o interpretare extensivă defavorabilă.

9. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin accesului liber la justiție, prezumției de nevinovăție și dreptului de a nu fi urmărit sau sancționat de mai multe ori.

B. Aprecierea Curții

10. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

11. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

12. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentantul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

13. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „regulilor de securitate a circulației” din articolul 264 alin. (1) din Codul penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002.

14. Prevederile criticate nu au fost contestate anterior în fața Curții Constituționale.

15. În continuare, Curtea reține că o condiție obligatorie pentru formularea excepției de neconstituționalitate o reprezintă aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea punctul 1 din dispozitivul HCC nr. 2 din 9 februarie 2016).

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care o persoană este învinuită de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 264 alin. (1) din Codul penal. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

17. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența a cel puțin unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 44 din 1 aprilie 2021, § 20; DCC nr. 78 din 3 iunie 2021, § 17).

18. Autorul excepției de neconstituționalitate afirmă că textul contestat contravine accesului liber la justiție, prezumției de nevinovăție și dreptului de a nu fi urmărit sau sancționat de mai multe ori. Totodată, la rubrica „legislația pertinentă” din sesizare, autorul excepției de neconstituționalitate a făcut trimitere la articolele 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

19. Potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată. Această condiție nu este îndeplinită în raport cu articolele 16, 20, 21 și 54 din Constituție.

20. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 46 din 1 aprilie 2021, § 17 și jurisprudența citată acolo).

21. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în

invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 32).

22. Curtea observă că argumentul principal al autorului sesizării se referă la pretinsa imprevizibilitate a textului „regulilor de securitate a circulației” din articolul 264 alin. (1) din Codul penal.

23. Curtea reține că preeminența dreptului presupune, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice. În special în materie penală, dispozițiile articolului 22 din Constituție, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantează principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

24. Pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și fără pasaje obscure. În special în materie penală, legislatorul trebuie să fie precis, clar și coerent, așa cum o impune principiul legalității incriminării și a pedepsei, garantat de articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (HCC nr. 39 din 21 decembrie 2021, § 21 și jurisprudența citată acolo).

25. Totodată, Curtea notează că și articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile, clare și previzibile (*ibidem*, § 39).

26. Așadar, standardul calității legii penale substanțiale este garantat de articolele 1 alin. (3) și 22, coroborate cu articolul 23 alin. (2) din Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 39 din 21 decembrie 2021, § 55).

27. Deși autorul sesizării nu a invocat articolele 1 alin. (3) și 22 din Constituție, totuși, acesta a afirmat că un text de lege din norma penală pe baza căreia este judecat ar fi imprevizibilă. Prin urmare, Curtea va verifica incidența articolelor 1 alin. (3) și 22, coroborate cu articolul 23 alin. (2) din Constituție.

28. Din această perspectivă, Curtea constată că articolul 264 alin. (1) din Codul penal incriminează încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat, din imprudența făptuitorului, o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății.

29. Totodată, Curtea reține că regulile de securitate a circulației sunt prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 357 din 13 mai 2009 cu privire la aprobarea Regulamentului circulației rutiere.

30. În acest context, Curtea reiterează că principiul preeminenței dreptului reclamă ca legile să fie interpretate și aplicate ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, nu în mod izolat și prin ignorarea altor norme relevante (a se vedea DCC nr. 162 din 2 noiembrie 2021, § 22).

31. Curtea constată că destinatarii textului de lege criticat desfășoară o activitate pentru care au fost supuși unor forme de școlarizare, așa încât este vorba de persoane avizate și diligente, care au obligația de a rămâne la curent cu normele legale în materie (a se vedea DCC nr. 94 din 4 august 2020, § 35). Astfel, textul „regulilor de securitate a circulației” din articolul 264 alin. (1) din Codul penal conține suficiente repere obiective pentru a fi considerat clar și previzibil din perspectiva articolului 23 din Constituție.

32. Curtea mai observă că sub aparența unor critici referitoare la imprevizibilitatea prevederilor contestate, autorul excepției ridică, în acest caz, de fapt o problemă de aplicare și interpretare a legii penale. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (DCC nr. 9 din 20 ianuarie 2022, § 28; DCC nr. 20 din 17 februarie 2022, § 31). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată.

33. În consecință, reieșind din argumentele autorului sesizării, Curtea nu constată existența vreunei ingerințe în articolele 1 alin. (3) și 22, coroborate cu articolul 23 alin. (2) din Constituție.

34. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „regulilor de securitate a circulației” din articolul 264 alin. (1) din Codul penal, ridicată de dl avocat Veaceslav Dandeu, în interesele dlui Nicolaie Ivanoglu, parte în dosarul nr. 1a-202/2021, pendinte la Curtea de Apel Comrat.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 12 iulie 2022

DCC nr. 97

Dosarul nr. 47g/2022